

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi lapsilisälain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunta on 27 päivänä tammikuuta 1983 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 284.

Samassa tarkoituksessa eduskunta on 28 päivänä tammikuuta 1983 lähettänyt valiokuntaan ed. Leppäsen ym. lakialoitteen n:o 155 laiksi lapsilisälain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta sekä ed. Juntumaan ym. lakialoitteen n:o 156 laiksi lapsilisälain muuttamisesta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lapsilisiä korotettavaksi huhtikuun 1983 alusta lukien 15 prosentilla. Lisäksi lapsilisän porrastusta kolmannelta ja neljännestä lapsesta nostetaan ja viidennen ja sitä seuraavan lapsen osalta määritellään uutena lapsilisän suuruus. Esityksellä korvataan lokakuun 1983 alusta jo hyväksytty lapsilisien kahdeksan prosentin korotus.

Lakialoitteessa n:o 155 ehdotetaan lapsilisälakia muutettavaksi siten, että lapsilisän määrä olisi lapsiluvusta riippumatta kustakin lapsesta 4 800 markkaa vuodessa ja että kolmea vuotta nuoremasta lapsesta lapsilisiä suoritettaisiin 1 200 markalla korotettuna.

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 1983

Lakialoitteessa n:o 156 ehdotetaan lapsilisän määriä korotettavaksi enemmän kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan lapsilisien maksukautta pidennettäväksi siihen saakka kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena, minkä vuoksi valiokunta on asettunut lakiehdotuksen hyväksymisen kannalle. Laki-aloitteisiin sisältyvät lakiehdotukset valiokunta ehdottaa hylättäviksi.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 155 ja 156 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja M. Puhakka, varapuheenjohtaja Kauppi ja jäsenet Alppi, Halonen, Hyryn kangas, Joutsenlahti, Juntumaa,

Kemppainen, Mikkola, Paasio, Pesola, Pokka, Saarikoski, Stenius-Kaukonen ja Zilliacus sekä varajäsen Raudasoja.

Vastalauseita

I

SMP:n eduskuntaryhmän jättämän lakialoitteen n:o 155 mukaisesti ei valiokunnan hyväksymän esityksen sisältämä lapsilisien korotus ole riittävä aloitteessa mainittujen syiden perusteella.

Edellä sanotun perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lapsilisälain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentti ja 1 a §, sellaisina kuin ne ovat 14 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (49/83), näin kuuluviksi:

1 §

Lapsilisän määrä on 4 800 markkaa vuodessa. (Poist.)

lisään oikeutetusta, kolmea vuotta nuoremmas-
ta lapsesta korotettuna 1 200 markalla vuodessa.

1 a §

Lapsilisä suoritetaan 1 §:n mukaan lapsi-

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 1983

Anssi Joutsenlahti

II

Hallituksen esittämä korotus lapsilisiin on mielestäni riittämätön. Devalvaatio ja liikevaihtoveron korotus nostavat lapsiperheiden elinkustannuksia, mikä mitätöi nopeasti korotuksen vaikutuksen. Yleisesti tunnustetaan, että lapsiperheiden taloudellinen ja sosiaalinen asema suhteessa muihin väestöryhmiin on heikentynyt. Sen vuoksi korotuksen tulisi olla ainakin 20 % verrattuna lapsilisien tämänhetkiseen tasoon.

Lakialoitteessa n:o 156 esitetään lisäksi lapsilisien maksatuksen jatkamista, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta sekä niiden sitomista elinkustannusindeksiin.

Mielestäni käsittelyn pohjaksi tulisikin ottaa lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus.

Edellä sanotun perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lapsilisälain (poist.) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain (541/48) 1 §:n 2 momentti (poist.), 1 a §, 2 §:n 1 momentti ja 13 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti ja 1 a § 14 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (49/83) ja 13 § 1 päivänä kesäkuuta 1962 annetussa laissa (337/62), näin kuuluviksi:

1 §

Lapsilisän määrä on 1 960 markkaa vuodessa. Jäljempänä 3 §:ssä mainitun, lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta on lapsilisän määrä kuitenkin 2 268 markkaa vuodessa, kolmannelle lapsesta 2 700 markkaa vuodessa, neljännestä 3 600 markkaa vuodessa sekä viidennessä ja kustakin seuraavasta lapsesta 4 320 markkaa vuodessa, paitsi milloin lapsi on 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla hoidettavana laitoksessa.

1 a §

Lapsilisä suoritetaan 1 §:n mukaan lapsilisään oikeutetusta kolmea vuotta nuoremmas-
ta lapsesta korotettuna 1 128 markalla vuodessa.

2 § (uusi)

Lapsilisä suoritetaan sen vuosineljänneksen alusta lukien, joka seuraa vuosineljännestä,

minkä kuluessa lapsi tai oikeus lapsilisään on syntynyt, sen vuosineljänneksen loppuun saakka, jonka kuluessa lapsi täyttää 18 vuotta.

13 § (uusi)

Edellä 1 ja 1 a §:ssä mainitut markkamäärät sidotaan elinkustannusindeksiin noudattaen soveltuvin osin, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin (348/56) on säädetty. Tässä laissa säädetty markkamäärät vastaavat elinkustannusindeksin pistelukua, joka vahvistetaan tammikuussa 1983 vallitsevien elinkustannusten perusteella.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 1983

Antero Juntumaa

III

Voimassaolevan lapsilisäjärjestelmän mukaan lapsilisän suuruus on porrastettu lasten lukumäärän mukaan neljanteen lapseen asti kuitenkin niin, että alle 3-vuotiaille maksetaan korotettua lapsilisää. Kun tämän korotetun lapsilisän maksaminen otettiin käyttöön, muodostui lapsilisä kokonaisuudessaan ensimmäisen lapsen osalta markkamäärältään suurem-

maksi kuin neljännestä lapsesta maksettava lapsilisä. Korotukset ovat viime vuosina olleet kuitenkin prosenttimääriltään samansuuriset. Tämä on johtanut siihen, että ensimmäisen alle 3-vuotiaan lapsen saama lapsilisä, korotus mukaanluettuna, on markkamääräisesti pienempi kuin neljännelle lapselle maksettava lapsilisä.

Ensimmäinen lapsi määrää ratkaisevasti perheen taloudellisen aseman. On otettava huomioon, että ensimmäisen lapsen aiheuttamat kustannukset ajoittuvat useimmiten vaiheeseen, jolloin vanhempien taloudellinen asema on heikko. Nuoren perheen tulot ovat pienimmillään ja menot suurimmillaan asunto- ja opintolainojen korkoineen ja lyhennyksineen sekä muine menoineen. Kokoomuksen mielestä lapsilisän suuruuden tulee määräytyä lasten iän eikä lukumäärän perusteella siten, että lapsilisä on samansuuruinen kullekin lapselle kuitenkin niin, että alle 3-vuotiaalle lapsilisä suoritetaan korotettuna. Tämän vuoksi esitämme, että lapsilisä suoritetaan 3 vuotta nuoremmasta lapsesta korotettuna 1 680 markalla vuodessa.

Vaikka esityksemme tässä vaiheessa koskeekin alle 3-vuotiaita lapsia, tavoitteena on, että korotettua lapsilisää eli kotihoidon tukea maksettaisiin kaikille alle kouluikäisille. Koulua käyvät lapset tulevat osallisiksi muista tukitoimenpiteistä. Lapsilisäjärjestelmää 16- ja 17-vuotiaitten osalta kehitettäessä tulee samalla kehittää myös muita mahdollisia vaihtoehtoja nuorten taloudellisen aseman parantamiseksi.

Edellä esittämäämme viitaten ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lapsilisälain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentti ja 1 a §, sellaisina kuin ne ovat 14 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (49/83), näin kuuluviksi:

1 §

Lapsilisän määrä on 2 040 markkaa vuodessa *kutakin lasta kohden. (Poist.)*

lisään oikeutetusta, kolmea vuotta nuoremmasta lapsesta korotettuna 1 680 markalla vuodessa.

1 a §

Lapsilisä suoritetaan 1 §:n mukaan lapsi-

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 1983

Eeva Kauppi
Saara Mikkola

Helena Pesola
Helge Saarikoski